

Ελεύθερο Λογισμικό και Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα

Το ανοιχτό λογισμικό είναι ένα από τα πιο δυναμικά κομμάτια στο χώρο των υπολογιστών και του διαδικτύου. Μία τεράστια γκάμα εφαρμογών λογισμικού είναι διαθέσιμη που μπορεί να ωφελήσει εταιρίες κάθε μεγέθους και ιδιαίτερα τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, με ελάχιστο ή μηδενικό κόστος για τις οποίες η δαπάνη αγοράς λογισμικού είναι σημαντικό πρόβλημα, καθώς δεσμεύει κεφάλαια."

Το λογισμικό ανοικτού κώδικα (open source software) είναι ένα μοντέλο διανομής λογισμικού, όπου η διανομή του λογισμικού γίνεται μαζί με τον πηγαίο κώδικα (source code), οπότε ο οποιοσδήποτε μπορεί να επέμβει σε αυτόν και να προσαρμόσει το λογισμικό στις δικές του ανάγκες.

Η διανομή του λογισμικού γίνεται κάτω από τους όρους συγκεκριμένης άδειας (οι άδειες BSD και MIT είναι από τις πλέον διαδεδομένες), οι οποίες ορίζουν τις χρήσεις στις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογισμικό, τον τρόπο διανομής, το εάν θα περιλαμβάνεται στη διανομή ο πηγαίος κώδικας ή όχι κ.ο.κ.

Το λογισμικό ανοικτού κώδικα ξεκινάει συνήθως από κάποιον (φορέα ή ιδιώτη) ο οποίος γράφει την αρχική έκδοση του προγράμματος και στη συνέχεια αποφασίζει να το διαθέσει με το συγκεκριμένο μοντέλο. Υπάρχουν και περιπτώσεις εμπορικού λογισμικού το οποίο στην πορεία διατίθεται από τον κατασκευαστή του με το μοντέλο του λογισμικού ανοικτού κώδικα.

Ο όρος "ελεύθερο λογισμικό" προέρχεται από τον αγγλικό όρο "free software", με τη λέξη "free" να μην έχει την έννοια του "δωρεάν", αλλά την έννοια του "ελεύθερου". Έτσι, το ελεύθερο λογισμικό διανέμεται με τέτοιο καθεστώς ώστε ο χρήστης του να μπορεί να χρησιμοποιεί το πρόγραμμα για κάθε σκοπό, αλλά και να το προσαρμόσει στις ανάγκες του (το τελευταίο υπονοεί ότι ο χρήστης έχει πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα).

Επίσης, είναι ελεύθερος να αναδιανέμει αντίγραφα του λογισμικού σε τρίτους (με την προϋπόθεση ότι η διανομή γίνεται στα πλαίσια της άδειας, δηλαδή μαζί με τον πηγαίο κώδικα κ.ο.κ.). Η αναδιανομή σε τρίτους μπορεί να γίνεται μαζί με τις όποιες βελτιώσεις επιφέρει ένας χρήστης στο λογισμικό. Από τις πλέον γνωστές άδειες χρήσης ελεύθερου λογισμικού είναι οι GNU Public License (GPL) και Library GNU Public License (LGPL).

Λίγο πολύ οι όροι αυτοί σημαίνουν το ίδιο πράγμα, τουλάχιστον στις περισσότερες των περιπτώσεων. Το ελεύθερο λογισμικό δίνει έμφαση στην ελευθερία του λογισμικού, ώστε να παραχθεί λογισμικό που θα λειτουργήσει ως κοινωνικό αγαθό και θα βοηθήσει τον συνάνθρωπο.

Το λογισμικό ανοικτού κώδικα, από την πλευρά του, ουσιαστικά μέσω του μοντέλου διανομής αναζητά ανθρώπους που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη και βελτίωση του λογισμικού και ως ανταμοιβή -πέραν της ηθικής ικανοποίησης- θα έχουν το δικαίωμα της χρήσης του λογισμικού.

Ποιοι και γιατί ασχολούνται με την ανάπτυξή τους

Το ελεύθερο λογισμικό αποτελεί, κατά βάση, μία ανθρωπιστική δράση. Κάποιος αναπτύσσει ένα λογισμικό και θεωρώντας ότι αυτό μπορεί να είναι χρήσιμο και σε άλλους, το διαθέτει κάτω από κάποια άδεια χρήσης ελεύθερου λογισμικού.

Η διανομή μαζί με τον πηγαίο κώδικα επιτρέπει τη μεταφορά του λογισμικού σε διαφορετικές πλατφόρμες, αλλά και την προσαρμογή του στις συγκεκριμένες απαιτήσεις κάθε ανθρώπου. Το λογισμικό ανοικτού κώδικα, ουσιαστικά αναζητεί ικανούς συνεργάτες για την υλοποίηση ενός έργου.

Για παράδειγμα, μία εταιρία θέλει να υλοποιήσει ένα λογισμικό, αλλά δεν έχει τους ανθρώπινους πόρους για να το φέρει σε πέρας. Έτσι, ξεκινά την υλοποίησή του, τη φτάνει μέχρι ένα σημείο και μετά διαθέτει το λογισμικό της με το μοντέλο του ανοικτού κώδικα.

Εάν και άλλοι (εταιρίες ή ιδιώτες) έχουν ανάγκη από αυτό το λογισμικό, θα συμβάλουν όλοι από λίγο στην περάτωσή του. Έτσι, τόσο η αρχική εταιρία όσο και οι υπόλοιποι θα

αποκτήσουν το λογισμικό που τους είναι απαραίτητο, χωρίς κάποιος από αυτούς να επιβαρυνθεί εξ ολοκλήρου το κόστος ανάπτυξης του λογισμικού.

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στις περιπτώσεις των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, οι οποίες δεν έχουν τους πόρους για να κάνουν εσωτερικά την ανάπτυξη μεγάλων εφαρμογών.

Το θέμα των **πνευματικών δικαιωμάτων** έρχονται σε δεύτερη μοίρα όταν πρόκειται για ένα λογισμικό που διατίθεται κάτω από μία άδεια λογισμικού ανοικτού κώδικα. Αυτό που κυρίως ενδιαφέρει είναι να κατασκευαστεί το λογισμικό. Πάντως, μαζί με τον πηγαίο κώδικα διατίθενται και εμπορικά λογισμικά, τα δικαιώματα των οποίων παραμένουν στον κατασκευαστή τους.

Για παράδειγμα, κάποιος κατασκευαστής μπορεί να δώσει τον πηγαίο κώδικα ενός λογισμικού του, προκειμένου ο πελάτης να το προσαρμόσει στα δικά του συστήματα. Σε περιπτώσεις σαν κι αυτή, το λογισμικό δε θεωρείται ότι είναι λογισμικό ανοικτού κώδικα.

Υπάρχουν αρκετοί λόγοι για να συμμετάσχει κάποιος αφιλοκερδώς στην ανάπτυξη ελεύθερου λογισμικού ή λογισμικού ανοικτού κώδικα, τους οποίους κάποιος μπορεί να έχει, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό. Οι βασικότεροι από αυτούς είναι:

- Η ταχύτερη ανάπτυξη ενός λογισμικού τον οποίο θα βοηθήσει και τον ίδιο τον συμμετέχοντα, καθώς όταν ολοκληρωθεί το λογισμικό θα το χρησιμοποιήσει και ο ίδιος.
- Η απόκτηση εμπειρίας από την ανάπτυξη ενός λογισμικού, αλλά και της συνεργασίας με άλλους προγραμματιστές.
- Η απόκτηση φήμης εάν το έργο πετύχει και γίνει γνωστό. Σε αρκετές περιπτώσεις οι συμμετέχοντες στην ανάπτυξη ελεύθερου λογισμικού ή λογισμικού ανοικτού κώδικα "ανταμείφθηκαν" με καλές θέσεις σε εταιρίες.
- Η ηθική ικανοποίηση της συνεισφοράς προς τον συνάνθρωπο.

Πλεονεκτήματα

Κάνοντας μία κωδικοποίηση των πλεονεκτημάτων, τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

- Η λογική της ανάπτυξής του είναι τέτοια ώστε επιτρέπει τον ποιοτικό του έλεγχο από πολλούς ανθρώπους. Μάλιστα, αρκετοί από αυτούς ενδέχεται να είναι ικανότατοι προγραμματιστές και πολύ εξειδικευμένοι.
- Υπάρχει τεράστια δυνατότητα προσαρμογής του λογισμικού στις ανάγκες (ιδιωτών ή εταιριών).
- Μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο ή εργαλείο για απόκτηση προγραμματιστικής εμπειρίας από αυτούς που αναπτύσσουν κώδικα.
- Το κόστος (χρήση + απόκτηση) του ελεύθερου λογισμικού ή του λογισμικού ανοικτού κώδικα είναι συνήθως σημαντικά μικρότερο από το κόστος αντίστοιχων εμπορικών λύσεων.
- Όταν πρόκειται για δημοφιλή προγράμματα, τα οποία χρησιμοποιούνται σε πληθώρα εγκαταστάσεων ανά τον κόσμο, η υποστήριξη σε περίπτωση εμφάνισης προβλημάτων μπορεί να προέλθει άμεσα, με τη χρήση των καναλιών επικοινωνίας του Internet (λ.χ. newsgroups).

- Η χρήση ελεύθερου λογισμικού ή λογισμικού ανοικτού κώδικα δε δημιουργεί εξαρτήσεις από κάποια συγκεκριμένη εταιρία.
- Επειδή ο κώδικας είναι διαθέσιμος, μπορεί να ελεγχθεί η αξιοπιστία του, κάτι που δεν μπορεί να γίνει σε εμπορικά προγράμματα, όπου ο κώδικας δεν είναι διαθέσιμος.

Μειονεκτήματα

Τα σημαντικότερα από τα μειονεκτήματα είναι:

- Δεν είναι στο σύνολό τους λύσεις σταθερές στη λειτουργία τους. Συνήθως το λογισμικό υποδομής, το οποίο χρησιμοποιείται από πολλούς και άρα πολλοί έχουν συμφέρον να είναι ισχυρό, είναι αρκετά σταθερό. Όμως, κάποια επιμέρους προγράμματα τα οποία ενδιαφέρουν λίγους, ίσως να μην είναι το ίδιο σταθερά με τα αντίστοιχα εμπορικά.
- Η παρεχόμενη τεκμηρίωση είναι συνήθως μικρή, με εξαίρεση τα βασικά προγράμματα υποδομής (λ.χ. λειτουργικά συστήματα, δικτυακές υπηρεσίες κ.λπ.).
- Η υποστήριξη γίνεται συνήθως από την ίδια την κοινότητα ανάπτυξης και χρήσης του λογισμικού, που σημαίνει ότι δεν υπάρχει κάποια επαγγελματική δέσμευση. Πάντως, για λογισμικά που χρησιμοποιούνται ευρέως, υπάρχουν και επαγγελματίες που αναλαμβάνουν τη σύναψη συμβολαίων υποστήριξης (λ.χ. Linux).
- Χρειάζεται να περάσουν αρκετές εκδόσεις του λογισμικού ώστε να ωριμάσει και να σταθεροποιηθεί. Έτσι, εάν κάποιος το υιοθετήσει στις πρώτες του εκδόσεις, ενδεχομένως να αντιμετωπίσει αρκετά προβλήματα.
- Δεν είναι ελεγχόμενη η ανάπτυξή του. Ο κάθε ένας προσθέτει τα χαρακτηριστικά που αυτός χρειάζεται. Έτσι, εάν κάτι δεν συμπεριλαμβάνεται στο λογισμικό και δεν το αναπτύσσει κάποιος για να προστεθεί, θα πρέπει να το αναπτύξει ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος.

Σε ποιους απευθύνεται

Από αρκετούς, και ιδιαίτερα από τους κατασκευαστές εμπορικού λογισμικού, το ελεύθερο λογισμικό και το λογισμικό ανοικτού κώδικα έχει χαρακτηριστεί ως ένα προϊόν το οποίο προορίζεται για χομπίστες και ειδικούς και δεν είναι κατάλληλο για γενική χρήση.

Στη θέση αυτή, και πέρα από τα προφανή συμφέροντα, υπάρχουν και αλήθειες και ανακρίβειες. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, το ελεύθερο λογισμικό και το λογισμικό ανοικτού κώδικα, στις αρχικές του εκδόσεις δεν είναι αρκετά σταθερό, καθώς βελτιώνεται στην πορεία.

Επίσης, επειδή η ανάπτυξή του ξεκινά από κάποια συγκεκριμένη ανάγκη που διαμορφώνεται και συμπληρώνεται στην πορεία, καθώς αυξάνεται ο αριθμός των συμμετεχόντων στην ανάπτυξή του, οι αρχικές εκδόσεις μπορεί να μην καλύπτουν το σύνολο των αναγκών, όπως ένα εμπορικό λογισμικό.

Όμως, αφού περάσουν τα πρώτα στάδια της ανάπτυξης και δοκιμαστεί το λογισμικό σε διάφορες εγκαταστάσεις, από τις οποίες θα προκύψουν παρατηρήσεις και βελτιώσεις, σταδιακά δημιουργούνται σταθερότερες λύσεις.

Μάλιστα, το λογισμικό υποδομής το οποίο είναι αρκετά διαδεδομένο και χρησιμοποιείται σε πολλές εγκαταστάσεις (λ.χ. λειτουργικά συστήματα, όπως το Linux, λογισμικό για servers, όπως ο Apache Web Server κ.λπ.) είναι εξίσου λειτουργικό και σταθερό (και ορισμένες φορές σταθερότερο) από αντίστοιχες εμπορικές λύσεις.

Κατά συνέπεια, το ελεύθερο λογισμικό και το λογισμικό ανοικτού κώδικα πρέπει να

αντιμετωπίζεται ως λογισμικό που δίνει λύσεις και συγκεκριμένες ανάγκες και όχι με προκατάληψη ότι εξαιτίας της "καταγωγής" του και του τρόπου διανομής του δεν είναι το ίδιο καλό με τα εμπορικά λογισμικά.

Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι μεγάλοι κατασκευαστές, υποστηρίζουν πλέον λογισμικό που έχει αναπτυχθεί ως ελεύθερο λογισμικό ή λογισμικό ανοικτού κώδικα, όπως το Linux και διάφορες εκδόσεις για servers.

Το λογισμικό κοστίζει σημαντικά στις επιχειρήσεις, τόσο για την αγορά αδειών όσο και για τη λειτουργία, συντήρηση και υποστήριξή του. Δυστυχώς, το δεύτερο υπάρχει ως δαπάνη σε κάθε είδους λογισμικού, εμπορικού ή μη. Το κόστος των αδειών, όμως, όπου σε κάποιες περιπτώσεις είναι εξαιρετικά σημαντικό, μπορεί να μειωθεί σημαντικά με τη χρήση ελεύθερου λογισμικού ή λογισμικού ανοικτού κώδικα.

Έτσι, εάν μία επιχείρηση μπορεί να καλύψει συγκεκριμένες της ανάγκες με τέτοιου τύπου λογισμικά, έχει όφελος τουλάχιστον να εξετάσει το ενδεχόμενο να τα χρησιμοποιήσει σε συγκεκριμένες εγκαταστάσεις (λ.χ. εγκατάσταση ενός email server, χρήση μιας βάσης δεδομένων κ.ο.κ.). Επίσης, εάν επιθυμεί να κάνει μία δοκιμαστική δραστηριότητα, με τη χρήση ελεύθερου λογισμικού μπορεί να δοκιμάσει ελεύθερα, χωρίς να χρειαστεί να αγοράσει άδειες.

Για παράδειγμα, μία εταιρία που θέλει να εγκαταστήσει έναν τοπικό web server, μπορεί να χρησιμοποιήσει ελεύθερο λογισμικό ή λογισμικό ανοικτού κώδικα και να πειραματιστεί, χωρίς να προβεί σε αγορές εμπορικού λογισμικού που κοστίζει αρκετά.

Τέλος, επειδή συνήθως το ελεύθερο λογισμικό και το λογισμικό ανοικτού κώδικα περιλαμβάνουν και τον πηγαίο κώδικα, μία εταιρία μπορεί να προσαρμόσει το λογισμικό στις ιδιαίτερες ανάγκες της, έχοντας έτοιμο το 90% και πλέον του λογισμικού, χωρίς να χρειαστεί να δημιουργήσει από την αρχή το λογισμικό.

Όλα τα παραπάνω μπορούν να ωφελήσουν εταιρίες κάθε μεγέθους και ιδιαίτερα τις Μικρομεσαίες, Επιχειρήσεις, για τις οποίες η δαπάνη αγοράς λογισμικού είναι σημαντικό πρόβλημα, καθώς δεσμεύει κεφάλαια.

Ποικιλία εφαρμογών

Εάν κάποιος δεν έχει ασχοληθεί στο παρελθόν με την κοινότητα του ελεύθερου λογισμικού και του λογισμικού ανοικτού κώδικα, πραγματικά θα εκπλαγεί βλέποντας τον πλούτο του λογισμικού που έχει αναπτυχθεί και διανέμεται με αυτά τα μοντέλα.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι υπάρχει ελεύθερο λογισμικό και λογισμικό ανοικτού κώδικα που καλύπτει κάθε ανάγκη, όπως ακριβώς συμβαίνει και με το εμπορικό λογισμικό. Επίσης, είναι σημαντικό ότι υποστηρίζονται αρκετές υπολογιστικές πλατφόρμες, κάτι που σημαίνει ότι αυτός που θα θελήσει να το χρησιμοποιήσει, δεν πρέπει να περιοριστεί σε συγκεκριμένη πλατφόρμα.

Ένα καλό σημείο για να ξεκινήσει κάποιος την αναζήτησή του για ελεύθερο λογισμικό και λογισμικό ανοικτού κώδικα, είναι ένα εξειδικευμένο site που έχει αναπτύξει το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας, στη διεύθυνση <http://www.open-source.gr/>.

Συμφέρουσες λύσεις

Σε ένα λογισμικό, το κόστος είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, οι οποίοι διαμορφώνουν το συνολικό κόστος χρήσης. Οι παράγοντες αυτοί είναι το κόστος αγοράς, το κόστος συντήρησης, υποστήριξης και διαχείρισης, το κόστος αναβάθμισης κ.ο.κ. Στη διαμόρφωση του συνολικού κόστους χρήσης, σε βάθος χρόνου, το κόστος αγοράς και αναβάθμισης είναι συνήθως ένα μικρό κομμάτι, τουλάχιστον στην πλειοψηφία των περιπτώσεων.

Έτσι, ανεξάρτητα από το εάν χρησιμοποιείται εμπορικό λογισμικό ή όχι, το συνολικό κόστος χρήσης του λογισμικού είναι περίπου το ίδιο. Κατά συνέπεια, τα κριτήρια για να επιλέξουμε και να αποφασίσουμε εάν το ελεύθερο λογισμικό και το λογισμικό ανοικτού κώδικα είναι

συμφέρον για τον επιχείρηση, δεν είναι τόσο οικονομικά.

Για παράδειγμα, εάν μία εταιρία θέλει την ανεξαρτησία της από συγκεκριμένους κατασκευαστές, το ελεύθερο λογισμικό και το λογισμικό ανοικτού κώδικα είναι μία καλή λύση. Εάν θέλει να έχει έλεγχο στον πηγαίο κώδικα των προγραμμάτων που χρησιμοποιεί, τέτοιου τύπου λογισμικό είναι επίσης καλές λύσεις.

Εάν χρειάζεται αρκετές τροποποιήσεις στον κώδικα, το ελεύθερο λογισμικό την εξυπηρετεί. Βλέπουμε, λοιπόν, ότι τα κριτήρια για να αποφασίσουμε τι είναι πιο συμφέρον για την επιχείρησή μας, δεν είναι απαραίτητα οικονομικά, ή τουλάχιστον δεν ξεκινούν έτσι.

Όπως είναι λογικό, όταν αυξάνεται η χρήση σε κάτι και δημιουργείται η κρίσιμη μάζα, εμφανίζονται και αυτοί που αναλαμβάνουν την υποστήριξη των συστημάτων. Έτσι, υπάρχουν αρκετές εταιρίες αλλά και μεμονωμένα άτομα που αναλαμβάνουν την υποστήριξη συστημάτων που βασίζονται σε ελεύθερο λογισμικό και λογισμικού ανοικτού κώδικα.

Οι διαχειριστές των συστημάτων, οι προγραμματιστές και γενικότερα οι τεχνικοί αυξάνουν τις γνώσεις τους γύρω από αυτά τα συστήματα, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα συστήματα που βασίζονται σε εμπορικό λογισμικό.

Κατά συνέπεια, σε πρακτικό επίπεδο, μία επιχείρηση που θα επιλέξει να χρησιμοποιήσει ελεύθερο λογισμικό ή λογισμικό ανοικτού κώδικα, μπορεί να βρει ανθρώπους με την κατάλληλη τεχνογνωσία που θα την υποστηρίξουν.

Star Office και OpenOffice: Τα εναλλακτικά λογισμικά γραφείου

Τον περασμένο Σεπτέμβριο η Sun Microsystems Hellas ανακοίνωσε επίσημα τη διάθεση του πακέτου εφαρμογών γραφείου Star Office στα ελληνικά, στρέφοντας πάνω της τα βλέμματα των ελληνικών ΜΜΕ, που μέχρι σήμερα έβλεπαν ως μοναδική επιλογή το αντίστοιχο λογισμικό της Microsoft. Στο παρόν αφιέρωμα γίνεται σύντομη αναφορά και στο OpenOffice, ένα ολοκληρωμένο πακέτο εφαρμογών γραφείου **ανοικτού κώδικα**.

Star Office

Το Star Office στοχεύει σχεδόν αποκλειστικά στους επιχειρηματικούς πελάτες και την πανεπιστημιακή κοινότητα, και γι' αυτό δύσκολα θα εμφανιστεί ως προϊόν στο ράφι ενός καταστήματος λιανικής πώλησης. Μέχρι πρόσφατα δε ακόμα και οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν είχαν ουσιαστικό λόγο να στραφούν στο συγκεκριμένο προϊόν, καθώς δεν υποστήριζε την ελληνική γλώσσα. Όταν όμως το Σεπτέμβριο του 2003 η Sun Microsystems Hellas ανακοίνωσε επίσημα τη διάθεση του ελληνικού Star Office και συγχρόνως την εμπορική της πολιτική για το προϊόν, δημιούργησε δύο πολύ βασικές προϋποθέσεις για να στρέψει πάνω της τα βλέμματα των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που μέχρι σήμερα έβλεπαν ως μοναδική επιλογή το γνωστό Office της Microsoft.

Τι είναι το Star Office

Πρόκειται για ένα πακέτο που περιλαμβάνει εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων, δημιουργίας και επεξεργασίας βάσεων δεδομένων και τέλος δημιουργίας εταιρικών παρουσιάσεων, ό,τι δηλ. ακριβώς χρειάζεται ο εργαζόμενος στο γραφείο του, προκειμένου να φέρει σε πέρας τις καθημερινές του δραστηριότητες.

Για τη χρήση του Star Office δεν είναι απαραίτητη η αλλαγή του λειτουργικού συστήματος και επομένως μπορείτε να το εγκαταστήσετε σε περιβάλλον Windows, το οποίο πιθανότατα χρησιμοποιείτε στην επιχείρησή σας. Μάλιστα, ωστόσο βεβαιωθείτε για τις δυνατότητες του Star Office και τη συμβατότητα με τα έγγραφα που έχετε δημιουργήσει μέχρι σήμερα με τις εφαρμογές της Microsoft (**Word**, **Excel** κ.λπ.) μπορείτε να έχετε και τα δύο πακέτα εγκατεστημένα στον ίδιο υπολογιστή.

Ωστόσο -και αυτή είναι η πρώτη σημαντική διαφορά του Star Office- μπορείτε με την ίδια ευκολία να το εγκαταστήσετε σε υπολογιστή που χρησιμοποιεί λειτουργικό σύστημα Linux, το

οποίο, αν και δεν είναι ακόμη διαδεδομένο μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, δεν αποκλείεται να είναι στο άμεσο μέλλον.

Άδειες χρήσης και οικονομική αιμορραγία

Σε περίπτωση επιτόπιου φορολογικού ελέγχου της επιχείρησής σας (ΣΔΟΕ), ανάμεσα σε αυτά που σας ζητά πλέον ο υπάλληλος της Εφορίας είναι και τα τιμολόγια που βεβαιώνουν ότι έχετε αγοράσει κάθε εφαρμογή που λειτουργεί στους υπολογιστές σας. Εάν δεν έχετε τα ανάλογα παραστατικά, αρχικά σας διώκει το κράτος και στη συνέχεια η ένωση των εταιριών κατασκευής λογισμικού, που έχει δημιουργηθεί αποκλειστικά γι' αυτό το σκοπό και είναι γνωστή ως BSA (Business Software Alliance). Επομένως, μάλλον έχουν περάσει ανεπιστρεπτί οι εποχές που... πηγαίναμε σ' ένα φίλο, μας έφτιαχνε ένα σύστημα για τη γραμματεία και του λέγαμε να μας εγκαταστήσει Windows, Office, Corel και γενικά ό,τι είχαμε ακούσει και είχαμε διαβάσει ότι κυκλοφορεί.

Τώρα για καθεμία από αυτές τις εφαρμογές είναι απαραίτητο το τιμολόγιο αγοράς, στο οποίο μάλιστα πρέπει να αναγράφονται τόσες άδειες χρήσης όσοι και οι υπολογιστές όπου είναι εγκατεστημένη η κάθε εφαρμογή.

Βγήκαμε λοιπόν στην αγορά για μια σύγκριση τιμών των τεσσάρων εφαρμογών γραφείου που διατίθενται σήμερα και μάθαμε το κόστος ανά άδεια χρήσης. Το SmartSuite της IBM Lotus πωλείται στα 193 ευρώ, το πακέτο εφαρμογών της Corel WordPerfect σκαρφλώνει στα 328 ευρώ, το Microsoft Office χτυπάει την κορυφή με 476 ευρώ, ενώ το Star Office έχει υποτριπλάσια τιμή ακόμα και από το οικονομικότερο με 62 ευρώ.

Τα οικονομικά στοιχεία γίνονται δε ακόμα πιο εντυπωσιακά όσο ο αριθμός των χρηστών αυξάνεται. Για παράδειγμα, μια εταιρία με δέκα υπαλλήλους/χρήστες θα πρέπει να πληρώσει 411 ευρώ, δεδομένου ότι υπάρχουν και κάποιες εκπτώσεις, προκειμένου να εξασφαλίσει τη νόμιμη χρήση του Star Office σε κάθε σταθμό εργασίας, ενώ για τον ίδιο αριθμό χρηστών με το Microsoft Office θα πλήρωνε μέχρι και 18 φορές περισσότερα.

Μειονεκτήματα ή προκατάληψη;

Σύμφωνα με την άποψη αρκετών χειριστών παγκοσμίως αλλά και στην ελληνική αγορά, η "μπτανάνοφλουδα" βρίσκεται πρωτίστως στο μυαλό μας και δεν είναι άλλη από τη συνήθεια που μας συνδέει με τη χρήση των εφαρμογών της Microsoft, κάτι άλλωστε που παραδέχεται και η ίδια η εταιρία.

Βέβαια, για να είμαστε απόλυτα ειλικρινείς, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι το Star Office διαθέτει σε κάθε εφαρμογή το σύνολο των λειτουργιών που προσφέρει το αντίστοιχο πακέτο της Microsoft. Είναι όμως όλες αυτές οι λειτουργίες απαραίτητες ή μήπως πρόκειται για καλλωπιστικά στοιχεία που ελάχιστα ή καθόλου θα χρησιμοποιήσουμε στην καθημερινότητα του γραφείου; Σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών, ο μέσος χρήστης χρησιμοποιεί ή γνωρίζει πώς να χρησιμοποιήσει λιγότερο από το 60% των δυνατοτήτων που του παρέχει ένα πακέτο εφαρμογών γραφείου. Επομένως, ακόμα και αν το 40% των μη χρησιμοποιούμενων δυνατοτήτων έλειπαν από το Star Office, κάτι που φυσικά δεν ισχύει, ελάχιστα αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει την καθημερινή σας εργασία.

Αντιθέτως, αν κάποια στιγμή αποφασίσετε ότι η επιχείρησή σας πρέπει να περάσει από το λειτουργικό σύστημα των Windows στο Linux, το Star Office θα εξακολουθήσει να είναι "συνεργάτης" σας, ενώ το Microsoft Office θα σας εγκαταλείψει, καθώς η γνωστή αμερικανική εταιρία δεν φαίνεται να "πολυσυμπαθεί" το Linux.

Επομένως, στο μοναδικό σημείο που θα έπρεπε να εστιάσουμε είναι πόσο γρήγορα ο εργαζόμενος, που μέχρι σήμερα χρησιμοποιούσε το Microsoft Office (αν πρόκειται για ξεκίνημα από το μηδέν αυτό το ζήτημα δεν υφίσταται), θα μάθει να χρησιμοποιεί το Star Office. Η απάντηση είναι υποκειμενική και γι' αυτό άλλωστε η Sun δίνει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να δοκιμάσουν το προϊόν προτού το αγοράσουν. Όπως άλλωστε αναφέραμε, η εγκατάσταση του Star Office γίνεται σε υπολογιστή με Windows, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιεί παράλληλα και το Microsoft Office και συνεπώς ο χειριστής μπορεί να συγκρίνει άμεσα τα δύο προγράμματα, και μάλιστα με τα έγγραφα που έχει ήδη δημιουργήσει.

Οι εφαρμογές του Star Office

Αν έπρεπε κανείς να εστιάσει σε μία και μόνη ειδοποιήσ διαφορά του Star Office σε σχέση με αντίστοιχα πακέτα εφαρμογών, θα έπρεπε μάλλον να επιλέξει την πλήρη υποστήριξη της γλώσσας XML . Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι ο χειριστής, χωρίς να έχει γνώσεις προγραμματισμού, έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει ένα έγγραφο κατάλληλο για να παρουσιαστεί σε διαφορετικά μέσα.

Δημιουργώντας, για παράδειγμα, ένα έγγραφο στον επεξεργαστή κειμένου του Star Office, μπορείτε στη συνέχεια να το δείτε στην οθόνη του υπολογιστή σας, να το εκτυπώσετε, και με την ίδια ευκολία να το δημοσιεύσετε στο Internet και να το δείτε στην οθόνη ενός **υπολογιστή παλάμης**. Αυτό συμβαίνει γιατί το έγγραφο που έχετε δημιουργήσει "κρύβει" μέσα του, χωρίς εσείς να έχετε κάνει κάτι περισσότερο γι' αυτό, "οδηγίες" που επιτρέπουν στα προαναφερόμενα μέσα να το διαβάσουν.

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η σημασία αυτής της δυνατότητας, αρκεί να πούμε ότι χωρίς την υποστήριξη της γλώσσας XML , το έγγραφο που θα δημιουργούσατε δεν θα ήταν αναγνώσιμο από έναν υπολογιστή παλάμης, και θα έπρεπε να ζητήσετε τη συμβολή προγραμματιστή.

Αν πάλι εστιάσει κανείς στη σημαντικότερη έλλειψη του Star Office, αυτή αφορά στην απουσία εφαρμογής οργάνωσης προσωπικού χρόνου. Η αντίστοιχη εφαρμογή στο Microsoft Office είναι το γνωστό Outlook, που πρακτικά περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες μιας ηλεκτρονικής ατζέντας, όπως το πρόγραμμα των ραντεβού, τις εργασίες σε προτεραιότητα, τον κατάλογο επαφών κ.λπ. Φυσικά είναι δυνατή η χρήση εφαρμογής τρίτου κατασκευαστή για τις παραπάνω εργασίες, η οποία επιβαρύνει τον προϋπολογισμό της επιχείρησης με 15 έως 80 ευρώ.

Ξεκινώντας από την εγκατάσταση

Σε μια μικρομεσαία επιχείρηση δεν είναι απαραίτητο όλοι οι υπολογιστές να είναι εφοδιασμένοι με σκληρούς δίσκους μεγάλης χωρητικότητας , επομένως σημαντικός παράγοντας για την εγκατάσταση μιας εφαρμογής είναι ο χώρος που καταλαμβάνει στο σκληρό δίσκο.

Η πλήρης εγκατάσταση του Star Office απαιτεί 250 MB (περίπου το μισό αποθηκευτικό χώρο από το Microsoft Office) και είναι εφικτή σε λειτουργικό σύστημα από Windows 95 και άνω. Αξίζει εδώ να σημειώσουμε ότι η νέα έκδοση του πακέτου εφαρμογών της Microsoft δεν υποστηρίζει πλέον τα Windows 95, τα οποία -σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει στην ελληνική αγορά- βρίσκονται ακόμα σε πολλούς υπολογιστές γραφείου.

Το επόμενο βήμα μετά την εγκατάσταση είναι η χρήση των επιμέρους προγραμμάτων, η οποία για κάποιον μη εξοικειωμένο με εφαρμογές γραφείου απαιτεί πολύ καλή υποστήριξη. Σε αυτό το επίπεδο το Star Office είναι εξοπλισμένο με ένα ηλεκτρονικό εγχειρίδιο 500 σελίδων, στο οποίο ο χρήστης έχει δυνατότητα αναζήτησης χρησιμοποιώντας λέξεις-κλειδιά. Εκτός του εγχειριδίου τα πρώτα σας βήματα μπορεί να συνοδεύσει ένας ηλεκτρονικός βοηθός, ο οποίος εμφανίζεται αυτόματα στην οθόνη κάθε φορά που εκτιμά ότι βρίσκεστε ή μπορεί να βρεθείτε μπροστά σε κάποιο πρόβλημα. Όταν πλέον εξοικειωθείτε με τη χρήση των εφαρμογών, μπορείτε να απενεργοποιήσετε την εμφάνιση του ηλεκτρονικού βοηθού.

Ευκολία χρήσης και διασύνδεση εφαρμογών

Την πρώτη φορά που ο καθένας από μας χρησιμοποίησε μια εφαρμογή γραφείου πολλές λειτουργίες υπώθηκαν μπροστά του ως ανυπέβλητα εμπόδια και τότε πολύ απλά στραφήκαμε στο διπλανό μας και ζητήσαμε τη βοήθειά του. Η διαφορά του Star Office από το αντίστοιχο πακέτο της Microsoft είναι ότι κατά πάσα πιθανότητα ο διπλανός σας δεν θα ξέρει να σας δώσει απάντηση, γιατί θα είναι πιθανότατα και γι' αυτόν η πρώτη φορά που το χρησιμοποιεί.

Ωστόσο τα πρώτα βήματα (και αυτό ισχύει και για τα δύο πακέτα εφαρμογών) είναι τόσο απλά που δύσκολα θα συναντήσετε κάποιο πρόβλημα. Εμβαθύνοντας όμως στο Star Office χρειάστηκε τελικά να στραφούμε στον "υποθετικό διπλανό" μας, όταν πια φτάσαμε σε πιο σύνθετες λειτουργίες, και επειδή όπως ήταν αναμενόμενο ο διπλανός μας δεν γνώριζε, αναζητήσαμε τη λύση στο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο, όπου και τελικά τις περισσότερες φορές τη βρήκαμε, αλλά μόνο στην αγγλική γλώσσα.

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι η υποστήριξη στη χρήση της εφαρμογής δεν είναι εξίσου εύκολη με το Microsoft Office και επομένως χρειάζεται περισσότερος κόπος από την πλευρά του χρήστη για να βρει τις λύσεις στα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει.

Αντιθέτως, ελάχιστα προβλήματα πρόκειται να συναντήσει ο χειριστής, όταν θελήσει να διαχειριστεί με το Star Office έγγραφα άλλων εφαρμογών. Εκτός από τις εφαρμογές της Microsoft με τις οποίες υπάρχει πλήρης συμβατότητα, το ίδιο συμβαίνει και με εφαρμογές και τύπους εγγράφων πολλών άλλων εταιριών. Επομένως, σπάνια (έως ποτέ) θα βρεθείτε μπροστά σε κάποιο έγγραφο που το Star Office αρνείται να ανοίξει και να διαχειριστεί.

OpenOffice (Συνοπτική Παρουσίαση)

Το OpenOffice είναι ένα ακόμη εναλλακτικό αλλά ολοκληρωμένο πακέτο λογισμικού γραφείου **ανοιχτού κώδικα**, το οποίο περιλαμβάνει διάφορες χρήσιμες εφαρμογές. Συνοπτικά, η ολοκληρωμένη σουίτα εφαρμογών γραφείου OpenOffice.org αποτελείται από τα εξής προγράμματα: Writer (Επεξεργαστής κειμένου και HTML Editor), Calc (Φύλλο Εργασίας), Draw (Σχεδίαση διανυσματικών γραφικών), Impress (Παρουσιάσεις), Επεξεργαστή εξισώσεων και Συνεργασία με βάσεις δεδομένων.

Το OpenOffice λειτουργεί σε όλες τις πλατφόρμες λειτουργικών συστημάτων (Microsoft Windows, Solaris, Linux, Mac OS) και, δεδομένου ότι στόχος του είναι να προσεγγίσει τη λειτουργικότητα άλλων πολύ δημοφιλών προγραμμάτων με εφαρμογές γραφείου -όπως το γνωστό Microsoft Office-, αποτελεί, σύμφωνα με τους δημιουργούς του, καλή λύση για χρήση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα σχολεία, οργανισμούς αλλά και επιχειρήσεις, καθώς μπορεί να ελευθερα.

Φυσικά, για λόγους συμβατότητας, το OpenOffice αναγνωρίζει και δημιουργεί, μεταξύ άλλων, αρχεία **Word**, **Excel** και **Powerpoint**.

Συμπερασματικά

Η διαφορά κόστους απόκτησης της άδειας χρήσης του προϊόντος είναι η πιο χειροπιαστή παράμετρος για τον επιχειρηματία που θέλει να είναι σύμφωνος με το νόμο. Το ερώτημα ωστόσο είναι κατά πόσο το προϊόν θα γίνει αποδεκτό από τους εργαζόμενους, ώστε να μη δημιουργηθούν προβλήματα, η λύση των οποίων μπορεί να κοστίσει πολύ περισσότερο σε χρόνο και χρήμα.

Εδώ θα πρέπει να διακρίνουμε δύο κατηγορίες. Στη μια ανήκουν οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν ήδη κάποια εφαρμογή γραφείου και στη δεύτερη οι επιχειρήσεις που δεν έχουν χρησιμοποιήσει

Οι χειριστές της πρώτης κατηγορίας, δεδομένης της εξοικείωσής τους με την υπάρχουσα εφαρμογή θα δυσανασχετήσουν από τη μετάβαση σε κάτι καινούργιο, το οποίο θα απαιτήσει από την πλευρά τους κάποιο χρόνο εκπαίδευσης. Ωστόσο, η εμπειρία τους από τη χρήση εφαρμογών γραφείου θα κάνει τη μετάβαση αυτή πιο εύκολη και θα φορτώσει με λιγότερα προβλήματα τον υπεύθυνο μηχανοργάνωσης.

Οι χειριστές των επιχειρήσεων της δεύτερης κατηγορίας θα φθάσουν γρηγορότερα μπροστά σε προβλήματα, οπότε θα χρειαστούν υποστήριξη. Το αγγλικό εγχειρίδιο του κατά τα άλλα πλήρως εξελληνισμένου Star Office δεν βοηθά προς αυτήν την κατεύθυνση. Επομένως, η μόνη λύση είναι υποστήριξη από την εταιρία που έχει διαθέσει το προϊόν. Σύμφωνα με τη Sun Microsystems Hellas, οι εταιρίες που διαθέτουν το Star Office στην Ελλάδα παρέχουν και κάποιο πακέτο εκπαίδευσης των χειριστών του, ενώ στη συνέχεια αναλαμβάνουν και την

Αντίστοιχα, παρέχεται βοήθεια και υποστήριξη για το OpenOffice από το δικτυακό τόπο του οργανισμού (OpenOffice.org), αλλά μπορεί κανείς να παραγγείλει και το σχετικό CD-ROM, το οποίο περιλαμβάνει ό,τι χρειάζεται ο μέσος χρήστης για το ξεκίνημά του στη χρήση του πακέτου.

Microsoft

Excel

Όσοι ασχολούνται με λογιστικά σίγουρα γνωρίζουν το Excel, πρόγραμμα που έχει τη δυνατότητα να κάνει υπολογιστικές πράξεις, να εξάγει δεδομένα σε λογιστικά φύλλα και να δημιουργεί πολύπλοκες βάσεις δεδομένων. Βασικό πλεονέκτημα του προγράμματος είναι η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών φύλλων στο ίδιο αρχείο. Στο κάτω μέρος της επιφάνειας εργασίας του προγράμματος υπάρχουν "σελιδοδείκτες" (tabs), οι οποίοι λειτουργούν όπως σε μία ατζέντα. Ο χρήστης μπορεί να προσθέσει όσες επιθυμεί, κάτι που πρακτικά σημαίνει ότι από μόνο του το αρχείο μπορεί να δημιουργήσει φακέλους αρχειοθέτησης. Φανταστείτε σε ένα και μόνο έγγραφο να μπορείτε να αρχειοθετήσετε ένα ολόκληρο πελατολόγιο, για παράδειγμα, αποτελούμενο από χιλιάδες ονόματα, με τις πληροφορίες και τα στοιχεία που εσείς χρειάζεστε. Η αποθήκευση των αρχείων γίνεται όπως ακριβώς και στο Word.

Περισσότερες λεπτομέρειες για το Microsoft Excel μπορείτε να βρείτε στο [σχετικό αφιέρωμα](#) του go-online.gr. Μπορείτε επίσης να μάθετε περισσότερα για [εναλλακτικά πακέτα λογισμικού](#) ή για το [λογισμικό ανοιχτού κώδικα](#).